

2101002501040042
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
BACHELOR OF ARTS (EXTERNAL) (FIRST YEAR)
SANSKRIT – II - LEVEL 4

॥ संस्कृत रूपक, गद्यसाहित्य एवं व्याकरण ॥
॥ कृति:- दण्डिकृत दशकुमारचरितम् –उच्छ्वासः षष्ठः
एवं भासकृत ऊरुभङ्गम् ॥

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 100]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book

- a. Name of the Examination : **BACHELOR OF ARTS (EXTERNAL) (FIRST YEAR)**
- b. Name of the Subject : **SANSKRIT – II -LEVEL 4 ॥ संस्कृत रूपक, गद्यसाहित्य एवं व्याकरण ॥ ॥ कृति:- दण्डिकृत दशकुमारचरितम् –उच्छ्वासः षष्ठः एवं भासकृत ऊरुभङ्गम् ॥**
- c. Subject Code No : **2101002501040042**

2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 अ. टूंकमां जवाब आपो. (गमे ते पांय)

10

A. Answer briefly. (any five)

1. भास समस्या अटवे शुं ?
What is the problem of Bhasa ?
2. भरतवाक्यम् अटवे शुं ? 'ऊरुभङ्गम्' नुं भरतवाक्यम् लषो.
What is " भरतवाक्यम् " ? write the 'भरतवाक्यम् ' of 'ऊरुभङ्गम्'.
3. मित्रगुप्त वीणा वगाडी रडेवा युवकने शुं पूछे छे ?
What does the मित्रगुप्त ask the youth playing upon the lyre?
4. कवि दंडीना साहित्य शास्त्रना ग्रंथनुं नाम जषावो, तथा दंडी साहित्यमां कछ विशेषता माटे जषीता छे?
Give the name of Kavi Dandi's work on poetics, for which peculiarity Kavi Dandi is famous?

5. मित्रगुप्त कन्दुकोत्सवमां कन्दुकावतीने ज़ोछने शुं वियारवा वाग्यो ?
What did Mitragupta think on seeing Kandukavati in Kandukotsav?
6. दंडीना कया त्रय प्रबन्धो मानवामां आवे छे ?
Which three prabandhas are supposed to be written by Dandi?
7. भासनी शैलीनी यार विशेषताओ ज़शावो.
Mention the four features of Bhasa's style.

ब. रूपो ओणभावो :

10

B. Identify Grammatical form :

- (१) अस्माकम् (२) तस्मै (३) मे (४) याः (५) हरिणा

Q.2 अ. अनुवाद करो. (गमे ते ब)

10

A. Translate. (any two)

- (१) युद्धोद्यतं गरुडपृष्ठविनिष्टदेह
मिष्टार्थभीममुद्यतशार्ङ्गचक्रम् ।
कृष्णं सपाण्डुतनये युधि शस्त्रजालैः
संकीर्णलेख्यमिव चित्रपटं क्षिपामि ॥
- (२) यत्कृष्टा करनिग्रहाञ्चितकचा द्यूते तदा द्रौपदी
यद् बालोऽपि हतस्तदा रणमुखे पुत्रोऽभिमन्युः पुनः ।
अक्षव्याजजिता वनं वनमृगैर्यत् पाण्डवाः संश्रिताः
नन्वल्पं मयि तैः कृतं विमृश भो दर्पाहतैः दीक्षितैः ॥
- (३) या पुत्रपौत्रवदनेष्वकुतुहलाक्षी
दुर्योधनास्तमितशोकनिपीतधैर्या ।
सृअस्रैरजस्रमधुना पतिधर्मचिह्न
माद्रीं कृत नयनबन्धमिदं दधाति ।
- (४) एकाग्राङ्गुलि धारितोन्नतमुखो व्यासः स्थितो विस्मितः
दैन्यं याति युधिष्ठिरोऽत्र विदुरो बाष्पाकुलाक्षः स्थितः ।
स्पृष्टं गाण्डिवमर्जुनेन गगनं कृष्णः समुद्धीक्षते
शष्यप्रीततया हलं भ्रमयते रामो रणप्रेक्षकः ॥

B. Explain reference to the context. (any two)

- (१) ----- पूर्व भ्रातृशतं नष्टं त्वय्येकस्मिन् हते हतम् ।
- (२) ----- सकृदपि धृतराष्ट्रः पुत्रदत्तं निवापं ।
- (३) ----- हृष्टा शिवाः रथमुखादवतारयन्ति ।
- (४) मयि चैवं गते राम विग्रहः किं करिष्यति ।

Q.3 अ. अनुवाद करो. (गमे ते जे)

A. Translate.(any two)

- (१) सः अपि आचक्षे - देव, सोऽहमपि सुहृत्साधारणभ्रमण कारणः सुहृषु दामलिप्ताह्वयस्य नगरस्य बाह्योद्याने महान्तमुत्सवसमाजमालोकयम् । तत्र क्वचिद् अतिमुक्तलतामण्डपे कमपि वीणावादेनात्मानमुत्कण्ठितं युवानमद्राक्षम् । अप्राक्षं च " भद्र को नामायमुत्सवः किमर्थं वा समारब्धः केन वा निमित्तेन उत्सवमनाद्रत्य एकान्ते भवानुत्कण्ठित इव परिवादिनीद्वितीयस्तिष्ठति ? इति । " सः अभ्यधत्त - सौम्य, सुहृत्पति तुङ्गधन्वा अनपत्यः ।
- (२) ततश्च सिंहवर्मासाहाय्यार्थमत्रागत्य भर्तुस्तव दर्शनोत्सवसुखमनुभवामि इति । श्रुत्वा 'चित्रेयं दैवगतिः । अवसरेषु पुष्कलः पुरुषकारः' इत्यभिधाय भूयः स्मिताभिषिक्तदन्तच्छदोमन्त्रगुप्ते हर्षोत्फुल्लं चक्षुः पातयामास देवो राजवाहनः । स किल करकमलेन किञ्चित्संवृत्ताननो ललितवल्लभारभसदत्तदन्तक्षत व्यसनविह्वलाधरमणिनिरोष्ठ्यवर्णम् आत्मचरितमाचक्षते । इति श्रीदण्डिनः कृतौ दशकुमारचरिते षष्ठोच्छ्वासः ।
- (३) स दृष्ट्वा 'मम गृहिण्या एवैष नूपुरः, कथमयमुपलब्धस्त्वया' इति तमब्रुवाणं निर्बन्धेन पप्रच्छ । स तु 'वणिग्रामस्याग्रे वक्ष्यामि' इति । स्थितोऽभूत् । पुनरसौ गृहिण्यै 'स्वनूपुरयुगलं प्रेषय' इति संदिदेश । सा च सलज्जं समाध्वंसं च अद्य रात्रौ विश्रामप्रविष्टायां वृक्षवाटिकायां प्रभ्रष्टो ममैकः शिथिलबन्धो नूपुरः । सोऽद्याष्यन्विष्टो न दृष्टः । स पुनरयं द्वितीयः इत्यपरं प्राहिणोत् ।
- (४) अस्ति शूरसेनेषु मथुरा नाम नगरी । तत्र कश्चित् कुलपुत्रः कलासु गणिकासु चातिरक्तः, मित्रार्थं स्वभुज- मात्रनिर्व्यूढानेककलहः कलहकण्टक इति कर्कशैः अभिख्यापिताख्यः प्रत्यवात्सीत् । स चैकदा कस्यचिदागन्तोश्चित्रकारस्य हस्ते चित्रपटं ददर्श । तत्र कदाचिदालेख्यगता युवतिरालोकमात्रेणैव कलहकण्टकस्य कामातुरं चेतश्चकार । स च तमब्रवीत् भद्र । विरुद्धमिवैतत् प्रतिभाति ।

બ. સસંદર્ભ સમભવો. (ગમે તે એ)

10

B. Explain reference to the context. (any two)

- (૧) નેયં રત્નવતી નિતમ્બવતી ચેયમ્ ।
- (૨) સેયમાકૃતિર્ન વ્યભિચરતિ શીલમ્ ।
- (૩) સચોત્સવઃ કન્દુકોત્સવનામાસ્તુ ।
- (૪) તદ્ બ્રવીમિ કામો નામ સઙ્કલ્પઃ ।

Q.4 “ઉરુભઙ્ગમ્” રૂપકનો કથાસાર તમારા શબ્દોમાં લખો .

20

Summarise the content of "ઉરુભઙ્ગમ્ " in your own words.

અથવા

OR

દશકુમારચરિતસ્ય ષષ્ઠોચ્છસસ્યસ્ત્રીપાત્રણિ ।

Q.5 વિવેચનાત્મક નોંધ સજો. (ગમે તે જે)

20

Write critical notes : (any two)

- ૧) નિતમ્બવતીવૃત્તાન્તઃ ।
- ૨) ગોમિનીવૃત્તાન્તઃ ।
- ૩) યુદ્ધભૂમિવર્ણનમ્ ।
- ૪) ઉરુભઙ્ગસ્ય સાહિત્યસ્વરૂપમ્ ।
